

Field : Sport Psychology

Type : Research Article

Recieved: 19.03.2016 - Accepted: 14.05.2016

Profesyonel Futbolcuların Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Hayri AYDOĞAN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rize, TÜRKİYE

E-posta: hayri.aydogan@erdogan.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı; Profesyonel Futbolcuların Benlik Saygılarının bazı değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada nedensel karşılaştırma (causal comparative) yöntemi ve ilişkisel (correlational) yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye Futbol Federasyonu'nun Sportoto Süper Lig, Bank Asya Birinci Ligi, Sportoto İkinci Ligi ve Sportoto Üçüncü Ligi olmak üzere seçkisiz yolla belirlenen 41 profesyonel futbol kulübünün 780 profesyonel futbolcusu oluşturmaktadır. Araştırmada futbolculara, "Demografik Bilgi Formu" ve "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği"nin 25 maddelik kısa formu uygulanmıştır. Demografik değişkenlerimiz; Yaş, Doğum Yeri, Medeni Durum, Eğitim Düzeyi, Toplam Profesyonel Oynama Süresi, Mevkii, Yıllık Kazanç ve TFF'nunda futbol oynadığı Lig Kategorisinde soruları oluşturmaktadır. Araştırmada Stanley Coopersmith(1967) tarafından geliştirilen ve Turan ve Tufan (1987) tarafından Türkçeye uyarlanan "Benlik Saygısı Envanteri" ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre; "Yaş", "Medeni Durum", "Toplam Profesyonel Oynama Süreleri", "Yıllık Kazanç" ve "Lig Kategorisi" değişkenlerinde, katılımcıların benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. "Eğitim Durumu", "Oynadığı Mevkii" ve Doğum Yeri değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Sonuç olarak bakıldığında; profesyonel futbolcuların, benlik saygıları ile demografik değişkenler açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı ve birçok anlamlı ilişki bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel, futbolcu, benlik saygısı

Examining Self-Esteem of Professional Football Players in terms of some Variables

Abstract

The purpose of this study is to examine Self-Esteem of Professional Football Players in terms of some variable. Causal comparative method and Correlational method were used in research. 780 Professional Football players from 41 professional football club who play at Spor Toto Premiere League, Bank Asya First League, Spor Toto Second League and Spor Toto Third League, were determined randomly. Players were conducted Demographical Information Form, and short form of Coopersmith Self-Esteem which consist of 25 item. Demographical variables are age, place of birth, marital status, education level, Total Professional playing duration, position, Annual income, and League Category which they play. Self-Esteem inventory which was developed by Stanley CooperSmith (1967) and adopted to Turkish by Tufan and Turan (1987) were conducted to players. At the end of the analysis according to “Age”, “Marital Status”, “Total Playing Durations”, “Annual income” and “League Category” variables, it was determined that, there is a significant difference in self-esteem scores between groups. It was determined that there were no significant difference between groups according to “Education Level”, “Position” and “Place of Birth” variables. As a result, it can be suggested that self-esteem and demographical variables of Professional football players become significantly different and there are many significant relationship.

Keywords: Professional, football players, self-esteem

Giriş

Tarihsel süreci içerisinde, bünyesinde barındırdığı cezbedici birçok özelliği ile insanları peşinden sürükleyen, geliştikçe sadece oyun olmanın ötesinde hem insanlar hem de sektörler açısından bir iş kolu haline gelen "Futbol"; günümüz dünyasında en popüler sporu olma özelliğindedir. Böylesine büyük bir sektörün oluşumu, özellikle 1951 yılında profesyonel futbolun kabulü ile; ülkemizde ki insanların, küçük yaşlarda gerek oyun gerekse rekreasyonel amaçlı başladığı futbol sporunu ilgi ve yetenekleri sayesinde zamanla meslekleri haline getirmeye başlayarak dünya genelinde beşyüzmilyar dolarlık büyüklüğünde ki pastadan pay alma çabası içerisinde girmişlerdir⁵.

Mesleki kural, kanun ve kaideler doğrultusunda; Türkiye'de 1959 yılından itibaren düzenlenen milli lig organizasyonları, kupa müsabakaları, 1., 2. ve 3. Profesyonel Ligler, futbolu ülkemizde hem seyirsel hem de aktif katılım açısından bir numaralı spor dalı haline getirmiştir²⁰. Bu süreç doğrultusunda Türkiye Futbol Federasyonu 2015-2016 "Hasan Doğan" sezonu itibarıyla Spor Toto Süper Lig, PTT Birinci Lig, Spor Toto İkinci Ligi ve Spor Toto Üçüncü Liglerinde, 130 profesyonel futbol kulübü ve bu kulüplerde lisanslı olarak yaklaşık 4000 profesyonel futbolcu bulunmaktadır¹³.

Profesyonel futbol birçok zorluğu da beraberinde getirmektedir. Bu zorluklar futbolcunun kişiliği üzerinde çeşitli olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Elit bir profesyonel futbolcu var olan maddi manevi tüm imkanlardan en iyi şekilde yararlanarak performansını en üst seviyeye çıkarmaya çalışmaktadır. Ortaya çıkan olumsuz duygularla baş edebilmek, hem kendinin hem de kulübün hedeflerine doğru ilerleyebilmek için kulübün diğer dinamikleri olan takım arkadaşları, antrenörleri ve yöneticileri ile olumlu ilişkiler geliştirebilmesine yön veren sağlıklı bir "Benlik Saygısı" ile mümkün olmaktadır⁵.

Kişiliğin öznel yönü olan benlik², bireyin kendisi hakkındaki değerlendirmelerinin tümü olarak tanımlanmaktadır¹⁵. Benlik sadece bireyin kendine özgü özellikleri değerlendirmesi değil; bireyin çevresini de algılayarak, onu değerlendirmesi ve yapılandırması sonucunda yine aynı çevreye yönelik tepkide bulunması olarak da tanımlanmaktadır⁶. Benlik, insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, insanın kendisini tanıma ve değerlendirme biçimidir. Yani benlik, insanın özellikleri, amaç ve beklentileri, yetenek ve olanakları, değer yargıları ve inançlarından oluşan, durağanlıktan uzak, her an değişen bir kavramdır¹⁴.

Benlik saygısı, bireyin kendini değerlendirmesi sonucu ulaştığı, benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur²¹ ve kişinin kendini olduğundan aşağı ya da üstün görmeksizin kendinden memnun olması, kendini değerli, olumlu, beğenilmeye ve sevmeye değer bulması, kendini olduğu ve gördüğü gibi kabullenmesini, özüne güvenmesini sağlayan olumlu bir ruh halidir²⁶.

Chrzanowski(1981) benlik saygısını en geniş anlamıyla, bireyin yetenek ve güçlerini en şekilde değerlendirmesinin yanında; kişisel onur, hüner ve kişinin özünü kabullenmesi olarak tanımlamaktadır. Benlik saygısının bazı yönleri zeka, görünüm, beden yapısı gibi bireyin doğal özellikleri üzerinden gelişir. Çevresel faktörler, aile, toplum, kültür, yaşam deneyimleri bu yapılanmada rol oynar. Benlik saygısı bireyin yaşamı boyunca devam eder ve çevresindeki bazı değişkenlerden, diğer insanlarla ilişkilerinden, bireyin iş veya özel yaşamından etkilenebilir¹¹.

"Bireyin kendisine ilişkin algıladığı yeterlilik ve değerlilik duygusu benlik saygısının temelini oluşturur"¹⁹.

Rosenberg(1965), "Egophobes" diye adlandırdığı düşük benlik saygılı bireylerin, "Eyophiles" dediği yüksek benlik saygılı bireylere göre "nörotik eğilimleri daha fazla, toplumsal ilişkilerinde zorluk çeken ve daha çekimsiz kalan, başarılı olamayan, ümit ve heyecanı daha az olan bir karakter" sergilediklerini belirtmektedir¹⁸. Düşük benlik saygısına sahip bireyler, yeteneklerinden emin olamamakla birlikte, kendisiyle alakalı gerçekçi olmayan bir beklenti içerisindeyler. Kendi özellikleri ile ilgili fikirlerinde, çevredeki insanların görüşlerinin etkisinde kalarak kendilerini acımasızca eleştirirler ve yüksek kaygı ile iç içedirler³.

Yüksek benlik saygısı seviyesine ulaşmış bireyler ise; kendilerine saygı duyulan, kendini toplumda değerli bir birey olarak gören, gelecekte ümitli, iyimser ve hedeflerini gerçekleştirme oranları ve yaşam doyumları yüksek bireyler olarak değerlendirilmektedir²².

Yüksek benlik saygısına sahip bireyler, kendilerine daha ulaşılabilir hedefler koyabilen ve bunları gerçekleştirebilecek donanımlara sahip kişiler olarak kabul edilirler²⁴.

Mağden ve Aksoy(1993)'a göre benlik saygı düzeyi yüksek olan bireyler genelde kendilerine güvenen, başarıya isteği olan, zorluklar karşısında yılmayan, yeni fikirlere ve hedeflere açık, araştırmacı, sosyalitesi yüksek, rahat ve sevecen, sorumluluk almaktan kaçınmayan yenilikçi bir kişilik özelliğine sahiptirler¹⁷.

Yukarıda görüldüğü üzere; bu çalışmanın amacıyla, profesyonel futbolcuların Benlik Saygılarının bazı (demografik; yaş, doğum yeri, medeni durum, eğitim düzeyi, toplam profesyonel oynama süresi, oynadığı mevki, yıllık kazancı ve TFF hangi lig kategorisinde futbol oynadığı) değişkenlere göre incelenmesi hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan yöntem, evren ve örneklem, verilerin ve veri toplama aracının özellikleri, verilerin uygulanması ve bulguların elde edilmesinde kullanılan istatistiksel çözümleme teknikleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada; iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin, değişkenleri etkileme çabası olmadan incelenmesi ilişkisel araştırma olarak tanımlanan, "İlişkisel (correlational) Yöntem" ve "Nedensel Karşılaştırma (causal comparative) Yöntemi" kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın Evrenini, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'nin 2010-2011 sezonuna katılım sağlayan 125 profesyonel futbol kulübünde mücadele eden 4000 civarında profesyonel statüdeki futbolcuları oluşturmaktadır. Örneklemine ise Spor toto Süper Lig 8 Takım, Bank Asya Birinci Ligi 8 Takım, Spor Toto İkinci Ligi 13 Takım ve Spor Toto Üçüncü Ligi 12 Takım olmak üzere seçkisiz yolla belirlenen 41 profesyonel futbol kulübünün 780 profesyonel futbolcusu oluşturmaktadır.

Örneklemi oluşturan profesyonel futbolcular; Türkiye Futbol Federasyonu'nun Spor Toto Süper Lig'inden Trabzonspor A.Ş., Galatasaray A.Ş., Bursaspor, Kayserispor, Kasımpaşaspor, Kardemir D.Ç. Karabükspor, Manisaspor, M.K.E. Ankaragücü, Bank Asya Birinci Lig'inden

Mersin İdmanyurdu, Orduspor, Çaykur Rizespor, Gaziantep Büyükşehir Belediyespor, T.K.İ. Tavşanlı Linyitspor, Denizlispor, Kartalspor ve Altay, Spor Toto İkinci Lig'iden Göztepe A.Ş., Akçaabat Sebatspor, Şanlı urfaspor, Alanyaspor, Ofspor, Sarıyer, 1461 Trabzonspor, Bozüyükspor, Turgutluspor, Adana Demirspor, Mardinspor, Tokatspor ve İskenderun Demir Çelikspor, Spor Toto Üçüncü Lig'iden Denizli Belediyespor, İskenderunspor 1967, Ankara Keçiörensportif A.Ş., Antalya Kepez Belediyespor, Trabzon Arsinspor, Darıca Gençlerbirliği, 72 Batmanspor, Trabzon Yalıspor, İstanbul Anadolu Üsküdar 1908, Gümüşhanespor, İzmir Torbalıspor, Bursa Oyak Renaultspor futbol kulüplerinde profesyonel futbolcu olarak görev yapmaktadırlar.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada profesyonel futbolculara, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Demografik Bilgi Formu" ve "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği"nin 25 maddelik kısa formu uygulanmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Demografik Değişkenlerimizi; profesyonel futbolcuların Yaş, Doğum Yeri, Medeni Durum, Eğitim Düzeyi, Toplam Profesyonel Oynama Süresi, Oynadığı Mevkii, Yıllık Kazancı ve TFF hangi Lig Kategorisinde futbol oynadığı ile ilgili sorular oluşturmaktadır.

Benlik Saygısı Ölçeği

Benlik Saygısı Ölçeği Stanley Coopersmith(1967)¹⁶ tarafından geliştirilmiş ve Turan ve Tufan(1987)²³ tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanmıştır. Kişinin çeşitli alanlarda kendisi hakkındaki tutumunu değerlendirmede kullanılan bir ölçme aracıdır. Ölçek için kabul edilen benlik saygısı tanımının üç özelliği vardır; **1.**Benlik saygısı kişinin kendisi ile ilgili değerlendirmelerini yansıtan bir yargıdır, **2.**Bu yargının görelilik olarak sürekliliği vardır ve hemen değişmez, **3.**Bu yargı kişinin yaşına, cinsiyetine ve sosyal rollerine bağlı olarak değişebilir. Ölçek Rogers ve Dymond'un ölçeklerinde kullandıkları maddeler temel alınarak yapılmıştır²⁵. Ölçeğin çocuklara ve yetişkinlere uygulanan iki ayrı formu bulunmaktadır. Yetişkinler formu 25 maddelik kısa form ve 58 maddelik uzun formlardan oluşmaktadır. Araştırmada, ölçeğin 25 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Bu günkü haliyle ölçek "benim gibi" ya da "benim gibi değil" biçiminde işaretlenebilen 25 maddeden oluşmaktadır. Beklenen cevaplar 1 puan, beklenmeyen cevaplar ise 0 puan almaktadır. 1, 4, 5, 8, 9, 14, 19, 20 no' lu maddelere "Benim Gibi", 2, 3, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25 no' lu maddelere de "Benim Gibi Değil" cevaplandığında, sonuç 4 ile çarpılarak toplam puan elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-100 arasında değişmektedir. Dolayısıyla bir kişinin benlik saygısı puanı maksimum 100 olabilir. Boş bırakılan maddelere ya da her iki seçeneğin de işaretlenmesi halinde bu maddelere puan verilmez. Puanların yüksekliği benlik saygısının yüksekliğini, düşüklüğü ise benlik saygısı düzeyinin düşüklüğünü ifade etmektedir¹⁰.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerliğine yönelik açımlayıcı faktör analizinde faktörleştirme tekniği kullanılmış, faktörlerin yorumlanmasında açıklık ve anlamlılığı sağlamak için Varimax dik eksen döndürmesi

yapılmış ve faktör sayısının belirlenmesinde madde öz değerleri dikkate alınmıştır⁸. Örneklem büyüklüğünün geçerliğini istatistiksel olarak test etmek için Kaiser- Meyer-Oklin'in (KMO) örneklem yeterliği ölçümü yapılmıştır. Buna göre ölçeğin Kaiser-Meyer-Oklin örneklem uygunluğu değerinin .825 bulunmuş; Ayrıca Bartlett'in küresellik testinin anlamlılık seviyesinin 0,000 çıkması ($p < 0,05$ için), verilerin yetişkin örneklem üzerinde uygulanmaya uygun olduğunu göstermiştir⁵. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesine yönelik yapılan analiz sonucunda güvenilirlik Cronbach Alfa değeri .74 olarak bulunmuştur. Bu bulgular ışığında kullanılan ölçeğin, farklı akademik çalışmalar yönünden duyarlılığı ortaya koyulmuş, güvenilir ve geçerli bir araç olduğu belirlenmiştir⁵.

Araştırmanın İşlem Yolu

Araştırma; konuyla ilgili literatür taraması yapılırken aynı anda tek yaprağa önlü arkalı yerleştirdiğimiz ölçeklerimizi, belirlenen takımların profesyonel futbolcularına uygulanarak veriler elde edilmiş ve işleme hazır hale getirilmiştir.

Veri Analiz Teknikleri

Araştırmacı tarafından toplanan veriler bilgisayara işlendikten sonra, eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutularak verilerin doğruluk ve varyans analizine uygunluğu için ön analizlerden geçirilmiştir. Bu kapsamda normallik ve varyans homojenliği test edilerek ve bu koşulları bozucu nitelikteki ölçekler elenmiştir. Veriler normal dağılım standart sapma ve ortalama puanlar gibi tanımlayıcı değerlendirmelere tabi tutulmuştur. Bilgilerin analizinde SPSS paket program kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik (Frekans, Yüzdellik, Ortalama ve Standart Sapma), bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) istatistiğinden çıkan değişiklikler arasındaki farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey Çoklu Karşılaştırma (HSD) testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı İstatistiksel Bulgular

		N	%
Yaş	15-19 yaş	108	13,8
	20-24 yaş	357	45,8
	25-29 yaş	212	27,1
	30 yaş ve üstü	103	13,2
Doğum Yeri	Türkiye	721	92,4
	Gurbetçi	59	7,6
Medeni Durum	Evlü	211	27,0
	Bekar	569	73
Eğitim Durumu	İlköğretim	19	2,4

	Ortaöğretim	526	67,5
	Lisans	230	29,4
	Lisansüstü	5	,6
Toplam Profesyonel Oynama Süresi	0- 2 yıl	217	27,9
	3- 4 yıl	130	16,6
	5-6 yıl	134	17,2
	7- 8 yıl	84	10,8
	8 ve üstü	215	27,5
Mevkii	Kaleci	99	12,7
	Savunma	216	27,8
	Defans-Ortasaha	145	18,6
	Ofansif-Ortasaha	205	26,2
	Forvet	115	14,7
Yıllık Kazanç	1000- 20.000 tl	270	34,7
	20.000- 50.000 tl	134	17,2
	50.000- 100.000 tl	136	17,4
	100.000-200.000 tl	103	13,2
	200.000 ve üstü tl	137	17,5
Lig Kategorisi	Spor Toto Süper Lig	108	13,8
	Bank Asya Birinci Lig	156	20,0
	Spor Toto İkinci Lig	269	34,6
	Spor Toto Üçüncü Lig	247	31,6

Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre dağılımları 15-19 yaş (N=108, %13,8), 20-24 yaş (N=357, %45,8), 25-29 yaş (N=212, %27,1) ve 30 yaş ve üstü (N=103, %13,2) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında yurt içi doğumlular (N=722, %92,4), gurbetçi olanlar (N=59, %7,6) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların medeni hal değişkenleri ele alındığında evli olanlar (n=211, %27,0) ve bekar olanlar (N=569, %73) şeklinde belirlenmiştir. Araştırmaya ilişkin diğer veriler Tablo 1'de ifade edilmiştir.

Tablo 2. Benlik Saygısının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	p
Benlik Saygısı	Gruplar İçi	279,575	3	93,192	6,023	,000*
	Gruplar Arası	12022,379	777	15,473		
	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonucunda katılımcıların yaş değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,023$, $p<0.05$). Ortaya çıkan anlamlılığın kaynağını belirlemek üzere Post Hoch LSD istatistiği sonuçları gerçekleştirilmiştir. Buna göre 15-19 yaş arası katılımcıların benlik saygısı puanlarının ($X=1,55600$) 30 ve üstü yaşlardaki ($X=1,11021$) katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre; daha düşük yaşta profesyonel futbolcuların benlik saygılarının yüksek olduğu ve yaşın ilerlemesine bağlı olarak takım içindeki tercih edilebilirliğin azalmasıyla benlik saygısının da düşmeye başladığı ifade edilebilir.

Tablo 3. Benlik Saygısının Doğum Yeri Değişkenine Göre İncelenmesi (Bağımsız (t) Testi)

Değişken	Doğum yeri	N	Ort.	Ss.	t	p
Benlik Saygısı ----- - Doğum Yeri	Türkiye	721	17,9169	3,97688	1,860	,063
	Gurbetçi	59	18,9153	3,81597		

* $p<0.05$

Yapılan analiz sonucuna göre katılımcıların doğum yeri değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 4. Benlik Saygısının Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi (Bağımsız (t) Testi)

Değişken	Medeni Durum	N	Ort.	Ss.	t	p
Benlik Saygısı ----- - Medeni Durum	Evli	211	18,8152	3,60409	3,516	,000*
	Bekar	569	17,6966	4,06481		

* $p<0.05$

Yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların medeni durumlarına göre benlik saygısı puanları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($t=3,516$, $p<0.05$). Buna göre evli katılımcıların benlik saygısı puanlarının ($X=18,8162$) bekar katılımcılardan ($X=17,6976$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkılarak evli futbolcuların sorumluluklarının artması, değer yargılarındaki farklılıklar Benlik saygısı olgusunu sadece takım içi olarak değerlendirmedikleri, bekar futbolcuların ise bu duyguları henüz yaşamamış olmalarıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 5. Benlik Saygısının Eğitim Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	P
Benlik Saygısı ----- Eğitim Durumu	Gruplar İçi	78,930	3	26,310	1,672	,171
	Gruplar Arası	12223,024	777	15,731		
	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonucuna göre katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 6. Benlik Saygısının Top. Profesyonel Oynama Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	P
Benlik Saygısı ----- Top. Prof. Oyn. Sür.	Gruplar İçi	332,063	4	83,016	5,382	,000*
	Gruplar Arası	11969,890	776	15,425		
	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların çalışma süreleri değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir (F=5,382, p<0.05). Ortaya çıkan anlamlılığın kaynağını belirlemek üzere Post Hoch LSD istatistiği sonuçları gerçekleştirilmiştir. Buna göre 9 yıl ve üstü yıldır (X= 1,76333) profesyonel olan katılımcıların benlik saygısı puanlarının 0-2 yıl (X= 1,17584) ve 3-4 (X= 1,15366) yıl profesyonel çalışanların benlik saygısı puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu sonuca göre profesyonel futbolcuların profesyonellik yılları arttıkça benlik saygısı puanlarının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Benlik Saygısının Mevkii Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	p
Benlik Saygısı ----- Mevkii	Gruplar İçi	12,110	4	3,028	,191	,943
	Gruplar Arası	12289,844	776	15,837		
	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonucuna göre katılımcıların takım içindeki mevki değişkenine göre benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 8. Benlik Saygısının Yıllık Kazanç Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	p
Benlik Saygısı	Gruplar içi	650,670	4	162,667	10,834	,000*
	Gruplar arası	11651,284	776	15,015		
---Yıllık Kazanç	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların takım içindeki kazançları ile benlik saygısı düzeylerinin gruplar arasındaki dağılımlarında anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir (F=10,834, p<0.05). Ortaya çıkan anlamlılığın kaynağını belirlemek üzere Post Hoch LSD istatistiği sonuçları gerçekleştirilmiştir. Buna göre takım içindeki gelir düzeyi 200.000 tl ve üzeri olan katılımcıların (X= 2,24634) benlik saygısı puanlarının 1.000- 20.000 olanlardan (X= ,87880) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre profesyonel futbolcular arasında gelir düzeyi yüksek olanların benlik saygısı algılarının gelir düzeyi düşük olanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durumda gelir düzeyi yüksek olan futbolcuların kendine yönelik benlik saygısı algılarının olumlu yönde yükselttiği düşünülmektedir.

Tablo 9. Benlik Saygısının Lig Kategorisi Değişkenine Göre İncelenmesi (Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA)

Değişken	Faktör	Kt	Sd	Ko	F	p
Benlik Saygısı	Gruplar içi	581,286	3	193,762	12,845	,000*
	Gruplar arası	11720,668	777	15,085		
--- Lig Kategorisi	Toplam	12301,954	780			

*p<0.05

Yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların ait oldukları lig kategorileri dikkate alındığında benlik saygısı puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=12,845, p<0.05). Ortaya çıkan anlamlılığın kaynağını belirlemek üzere Post Hoch LSD istatistiği sonuçları gerçekleştirilmiştir. Buna göre sportoto süper lig takımlarında oynayan profesyonel futbolcuların benlik saygısı puanlarının (X= 2,56823) sportoto ikinci lig (X= 1,37407) ve sportoto üçüncü lig (X= ,91809) de profesyonel futbol yaşamlarının sürdüren futbolculardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü üzere; Süper Ligde futbol yaşamını sürdüren futbolcuların kendilerine yönelik algılarının diğer lig

kategorilerinden daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Bu sonuca göre, futbolcuların daha iyi imkanlara sahip olmaları, daha çok göz önünde bulunmaları, tanınmışlık ve ün kavramlarının bu durumu pozitif yönde etkilediği düşünülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmamızdan çıkan bu sonuçlar, ilgili alanda yapılan yurt dışı araştırmalarla karşılaştırıldığında; Çarpara ve ark(2005)'nin İtalya'da 75 ilköğretim okulunun 2000 öğretmeni üzerinde, öğrencilerin akademik başarılarına öğretmenlerinin benlik saygılarının etkisini belirlemek üzere yaptıkları araştırmalarında; öğrencilerin akademik başarıları arttırmak için okulların vazgeçilmez unsuru olan öğretmenlerin çeşitli ihtiyaçlarını, inançlarını ve benlik saygılarını artırıcı çalışma ortamlarının yaratılması iş doyumlarına da artırıcı etki yapacağına önemini ortaya koyarken⁹; çalışmamızın yıllık kazancı yüksek olan futbolcuların benlik saygısı derecelerinin de yüksek olduğunu gösterir sonuçları, çalışmamızı destekleyici paralellikte olduğunu göstermektedir.

Yurt içi boyutunda ise; Aslan(2006)'nin araştırmasında iş doyumunu başarı düzeylerine bağlı olarak benlik saygısı düzeyinin değişip değişmediği incelenmiş; benlik saygısı düzeyi değişkeni kullanılarak iş doyumunu başarı değişkeninin tahmini için bir model oluşturulmuştur. İş doyumuyla, benlik saygısı düzeyi değişkenleri arasında olumlu yönde korelasyon olduğu görülmektedir. Düşük, orta ve yüksek iş doyumuna sahip gruplar karşılaştırıldığında, iş doyumunu başarı arttıkça benlik saygısı düzeyinin arttığı, yüksek iş doyumuna sahip olanların düşük ve orta düzeyde iş doyumuna sahip olanlara göre daha içten denetimli olduğu bulunmuştur. Bu durumun %18.42'lik kısmı benlik saygısı düzeyi değişkenince açıklanmaktadır³. Araştırmamızda da “Lig Kategorisi ve paralelinde artan Yıllık Kazancı üst seviyede olan futbolcuların benlik saygısı derecelerinin de yüksek olduğu, başarı ve yüksek benlik saygısı derecelerinin, çalışmamızı destekleyici paralellikte olduğu, ayrıca evli futbolcuların bekar futbolculara göre sorumluluklarının artması, değer yargılarındaki farklılıklar Benlik saygısı olgusunu sadece takım içi olarak değerlendirmedikleri Aslan(2006)'nin çalışma sonuçlarında ki daha içten denetimli olmalarıyla örtüştüğü ve diğer bir sonucumuzla paralellik içerisinde olduğu görülmektedir.

Aydoğan(2011) ise basketbol birinci liglerinde mücadele eden basketbolcuların benlik saygısı başarı performansına katkı sağlayacak şekilde düzenlemeleri için benlik saygısı kavramının rolünü göz önüne almaları gerekliliğini sonucuna ulaşmış⁴, ayrıca Alavi ve Askaripur(2003)'un yaptığı araştırma sonuçlarına göre, benlik saygısı çok yüksek olan insanların kazançlarının daha tatmin edici olduğu görülmekte¹ ve yapılan bu çalışmaların sonuçları, araştırmamızın yıllık kazancı yüksek olan futbolcuların benlik saygısı derecelerinin de yüksek olduğunu gösterir sonuçları, çalışmamızı destekleyici paralellikte olduğunu belirtmektedir.

Fakat Erbil ve Bostan(2004), Ebe ve Hemşirelere uyguladığı çalışmada¹² ve Baloğlu ve Ark.(2006), İlköğretim öğretmenlerinin mesleki benlik saygıları ve iş doyumları arasındaki ilişkiyi⁷ inceledikleri araştırma sonuçları yaptığımız araştırmamızın sonuçlarıyla farklılık göstermekte ve çalışmamızın evren ve örnekleminin diğer çalışmalardan farklı olması öngörüldüğünde, kendi alanında özgün bir nitelik taşımakta olduğu belirtilebilir. Sonuç olarak bakıldığında; profesyonel futbolcuların, benlik saygıları ile bazı (demografik) değişkenler açısından belirgin düzeyde farklılaştığı ve birçok anlamlı ilişki bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alavi H.R, Askaripur M.R. (2003). Devlet Dairelerinde Çalışan Personelin Benlik Saygıları İle İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Kerman, İran.
- Altunbaş Ç (2006) Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Aslan H (2006). Çalışanların İş Doyumu Düzeylerine Göre Depresyon, Benlik Saygısı Ve Denetim Odağı Algısı Değişkenlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Aydoğan H (2011). Basketbol 1.Liglerinde Mücadele Eden Basketbolcuların Benlik Saygıları İle İş Doyumları Arasındaki İlişki. İzmir: Ege Üniversitesi 1.Uluslar Arası Spor Ekonomisi ve Yönetimi Kongresi.
- Aydoğan H (2012). Profesyonel Futbolcuların Örgütsel Adalet Algıları ve Benlik Saygısı İle İş Doyumları Arasındaki İlişki. Doktora. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; IX.
- Bacanlı H (2001). Gelişim Ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Baloğlu N, Karadağ E, Çalışkan N ve Korkmaz B (2006) İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Kırşehir: Ahi Evran Üniv. KEFAD Yayınları; 7(2): 345-358.
- Büyüköztürk Ş (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. Eğitim Yönetimi Dergisi; 1(32): 470-483.
- Carpara G.V, Barbaranelli C, Steca P, Malone P.S (2006) Teachers' Self-Efficacy Beliefs As Determinants Of Job Satisfaction And Students' Academic Achievement: A Study At The School Level. Journal Oj School Psychology; (44) : 473-490.
- Çankaya B (2007). Lise I. Ve II. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Çuhadaroğlu F (1986). Adolesanlarda Benlik Saygısı. Uzmanlık. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Erbil N, Bostan Ö (2004) . Ebe Ve Hemşirelerde İş Doyumu, Benlik Saygısı Ve Etkileyen Faktörler. Erzurum: Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi; 7(3): 56-66.
- <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=198> (Okundu 10.04.2016).
- Köknel Ö (1985). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik. (12) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kulaksızoğlu A (2000). Ergenlik Psikolojisi. Ankara: Remzi Kitapevi.
- Pişkin M (1996) Self- Esteem And Locus Of Control Of Secondary School Both in England And Turkey. Doktora. England: University Of Leicester.
- Sivribaşkara V.S (2003). Özsaygının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Soner O (1995). Aile Uyum-Öğrenci Öz güveni Ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler. Doktora. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- Şahin M (2007). İlköğretim Okullarında Zorbacı Davranışların Azaltılmasına Yönelik Empati Eğitim Programının Etkisinin Araştırılması. Doktora. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Talimciler A (2003). Türkiye’de Futbol Fanatizmi Ve Medya İlişkisi. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Temel Z.F., Aksoy B.A (2001). Ergen Ve Gelişimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Turan M., Herken H., Mutlu N., Küçükkolbaşı H.(1998). Öğrencilerde Benlik Saygısı İle Ruhsal Belirti Arasındaki İlişki. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi; (1): 67-73.
- Turan N, Tufan, B (1987). Coopersmith Benlik Saygısı Envanterinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. İstanbul: 23. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi.
- Yavuzer H (2001). Eğitim Ve Gelişim Özellikleri İle Okul Çocuğu. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yenidünya A (2005). Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı Ve Akademik Başarı İlişkisi. Yüksek Lisans. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yörükoğlu A (1986). Gençlik Çağı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal Ve Felsefi Eserler Dizisi; (26).